

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS

Nefndasvið Alþingis
Allsherjar- og menntamálanefnd
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Reykjavík, 4. febrúar 2021

Efni: Fjölmíðlar (stuðningur við einkarekna fjölmíðla). (Mál nr. 367)

Viðskiptaráð þakkar fyrir tækifærið til að veita umsögn um stuðning við einkarekna fjölmíðla. Ráðið hefur lengi látið rekstrarumhverfi fjölmíðla sig varða og þá sérstaklega hvernig stjórnvöld hafa skekkt samkeppnisstöðu með rekstri eigin miðla. Viðskiptaráð telur að þótt markmið málsins sé gott, að treysta stöðu einkarekinna fjölmíðla, sé hér byrjað á öfugum enda. Í því samhengi vill Viðskiptaráð koma eftirfarandi atriðum á framfæri:

- Takmarka ætti umsvif RÚV á auglýsingamarkaði.
- Auka ætti vægi samkeppnissjóða til að efla innlenda dagskrárgerð og samkeppnisumhverfi hennar.

Hálf sagan sögð í greinargerð

Viðskiptaráð telur umfjöllun greinargerðarinnar er snýr að tilefni og nauðsyn lagasetningarinnar vera ábótavant, en þar er fjallað um að síðustu ár hafi rekstrarforsendur einkarekinna fjölmíðla hér á landi versnað til muna. Taldar eru upp margar ástæður fyrir þeirri þróun, og dregur Viðskiptaráð ekki í efa að þær eigi þátt í rekstrarvandinum, en telur þó skautað framhjá stórum hluta þess vanda, sem stjórnvöld skapa sjálf með eigin rekstri.

Í greinargerðinni er fjallað um styrkjaumhverfið á Norðurlöndunum og að þar séu veittir bæði beinir og óbeinir ríkisstyrkir til fjölmíðla. Ísland sé því eina norræna ríkið sem ekki veitir slíka styrki. Nauðsynlegt er að hafa í huga að ríkisfjölmíðlar þar eru ekki á auglýsingamarkaði líkt og RÚV er héraðs, og er því ekki hægt að bera fyrirkomulagið saman að fullu. Því er ekki að neita að fjölmíðlar héraðs og erlendis eiga almennt í miklum rekstrarvanda vegna breyttrar fjölmíðlaneyslu og innkomu tæknirisa á auglýsingamarkaðinn. Viðskiptaráð telur þó að ef fara eigi að fordæmi Norðurlandanna á annað borð, eigi að byrja á því að tryggja hér sambærilega stöðu hvað varðar tilvist ríkismiðils á auglýsingamarkaði.

Ákjósanlegri leiðir til stuðnings

Íslenskir skattgreiðendur styðja nú þegar fjölmíðlun í ríkulegum mæli, með tæplega fimm milljarða króna opinberu framlagi til Ríkisútvarpsins. Að mati ráðsins er ekki réttlætanleg forgangsöröðun í ríkisfjármálum að auka framlög til málaflokksins án þess að breyta fyrirkomulagi markaðarins. Fjölmíðlafyrirtæki hafa bent á að það er ekki aðeins á auglýsingamarkaði sem samkeppnisstaða RÚV hefur áhrif, heldur keppir RÚV einnig við innlenda einkaaðila um dagskrárefni. Vinna þarf gegn þeirri röskun.

Viðskiptaráð gerir sér grein fyrir þeim menningarverðmætum sem felast í innlendri dagskrárgerð og vilja stjórnvalda til þess að gæta að þeim. Stjórnvöld hafa í hendi sér nokkrar leiðir til þess að rækja það

hlutverk með viðunandi hætti og ná um leið helstu markmiðum frumvarpsins án þess að slíkt þurfi að koma niður á heilbrigði fjölmiðlamarkaðarins.

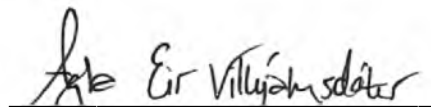
Í fyrsta lagi gætu stjórnvöld takmarkað starfsemi Ríkisútvarpsins á auglýsingamarkaði. Mýksta leiðin væri að hætta virkri auglýsingasölu, en taka við auglýsingum til birtingar en sú sem gengi lengst væri að taka Ríkisútvarpið alfarið af auglýsingamarkaði. Ríkisútvarpið þyrfti ekki lengur að haga dagskráráherslum þannig að þær löðuðu að sér auglýsingar og hefði þannig meira svigrúm til að sinna því menningarlega hlutverki sem því er ætlað að rækja um leið og breytingarnar hefðu afgerandi jákvæð áhrif á samkeppnisstöðu einkarekinna fjölmiðla.

Í öðru lagi telur Viðskiptaráð tilefni til að skoða nánar hugmyndir um að leyfa útvarpsgjaldinu að renna að hluta til annarra fjölmiðla en RÚV. Þannig hafa verið viðraðar hugmyndir um að tekið verði upp sambærilegt kerfi og þekkist með sóknargjöld þar sem almenningur gæti á einstaklingsgrundvelli ákveðið til hvaða fjölmiðils útvarpsgjaldið rennur. Sú leið hefur einnig þann kost að nýta mætti þá vinnu sem hefur þegar farið í frumvarpsgerð þessa sem drög að skilyrðum fyrir hæfi fjölmiðla til þess að þiggja útvarpsgjald.

Í þriðja lagi mætti setja á fót samkeppnissjóð til þess að styðja við innlenda dagskrárgerð. Slíkir samkeppnissjóðir þekkjast á ýmsum málefnasviðum þar sem stjórnvöld telja samfélagsleg verðmæti að finna og er Kvikmyndasjóður Íslands dæmi um slíkt. Þannig myndi RÚV keppa um opinbert fjármagn í slíkri dagskrárgerð á jafnræðisgrundvelli við aðra fjölmiðla í landinu.

Viðskiptaráð telur að aðgerðir ríkisins hafi skekkt rekstrar- og samkeppnisstöðu einkarekinna fjölmiðla með þeim hætti að ef ekki verður gripið til aðgerða stafi af því lýðræðisleg hætta. Að því sögðu hvetur Viðskiptaráð til þess að horft verði á fjölmiðlaumhverfið í heild, ríkis- og einkarekið, og að aðgerðir feli ekki í sér aukin opinber útgjöld.

Virðingarfyllst,

Agla Eir Vilhjálmsdóttir,
lögfræðingur Viðskiptaráðs Íslands